

**Yrityksen
digitalous**

Verkkolaskumittaristo

2020–2023

Yrityksen digitalous | kesäkuu 2024

Sisällys

1	Taustaa	3
2	Tilanne hankkeen alussa	3
3	Lopputilanne	4
3.1	Operaattorikyselyt.....	5
3.2	Julkinen sektori.....	5
3.2.1	Kunnat, kuntayhtymät ja hyvinvointialueet	5
3.2.2	Valtio	8
3.3	Verkkolaskuosoiteisto	9
3.4	Eurostat.....	10
3.5	Deloitte tuottama verkkolaskuanalyysi	10
4	Lopputulokset.....	11

1 Taustaa

Valtio ja suuryritykset (liikevaihto yli 50 miljoonaa euroa vuodessa tai työntekijöiden määrä yli 250) käyttävät verkkolaskua varsin kattavasti. Tilastokeskuksen vuoden 2021 arvion mukaan yli 10 henkeä työllistävästä yrityksistä 83 % lähettää verkkolaskuja. Valtion ostolaskuista vuonna 2020 noin 97 prosenttia on verkkolaskuja ja myyntilaskuista 38 % on verkkolaskuja. Myyntilaskut sisältävät myös kuluttajalaskut.

Myös pienten yritysten arvioidaan edelleen olevan osin verkkolaskutuksen ulkopuolella, eli laskuja ei lähetetä eikä vastaanoteta rakenteisessa muodossa. Nämä yritykset lähettävät laskut edelleen pitkälti paperisena tai sähköpostin liitteenä olevana pdf-tiedostona. Pienten yritysten verkkolaskun käyttöönottoa ovat voineet hidastaa verkkolaskun käyttöön liittyvät kustannukset ja yrityksen kertalaskutukset kuluttajille. Lisäksi verkkolaskutuksen käyttöönotto myyntilaskuissa ei tuo samansuuruisia prosessisäästöjä kuin mitä ostolaskuissa verkkolaskujen käyttöönotto mahdollistaa, johtuen esimerkiksi siitä, että myyntilaskun muodostamiseen menee tavasta riippumatta sama aika, kun taas ostolaskujen käsittelyyn kuluva aika riippuu laskun muodosta.

Verkkolaskut välitetään Suomessa pääsääntöisesti nelikulmamallin mukaisesti verkkolaskuoperaattoreiden muodostamassa verkossa.

2 Tilanne hankkeen alussa

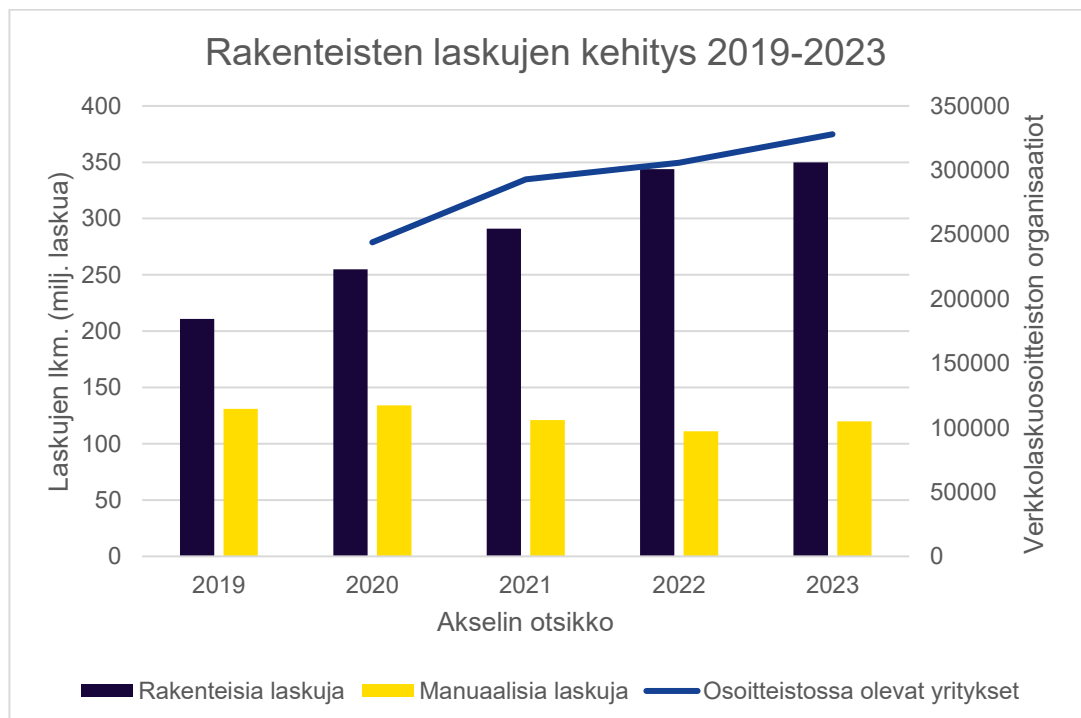
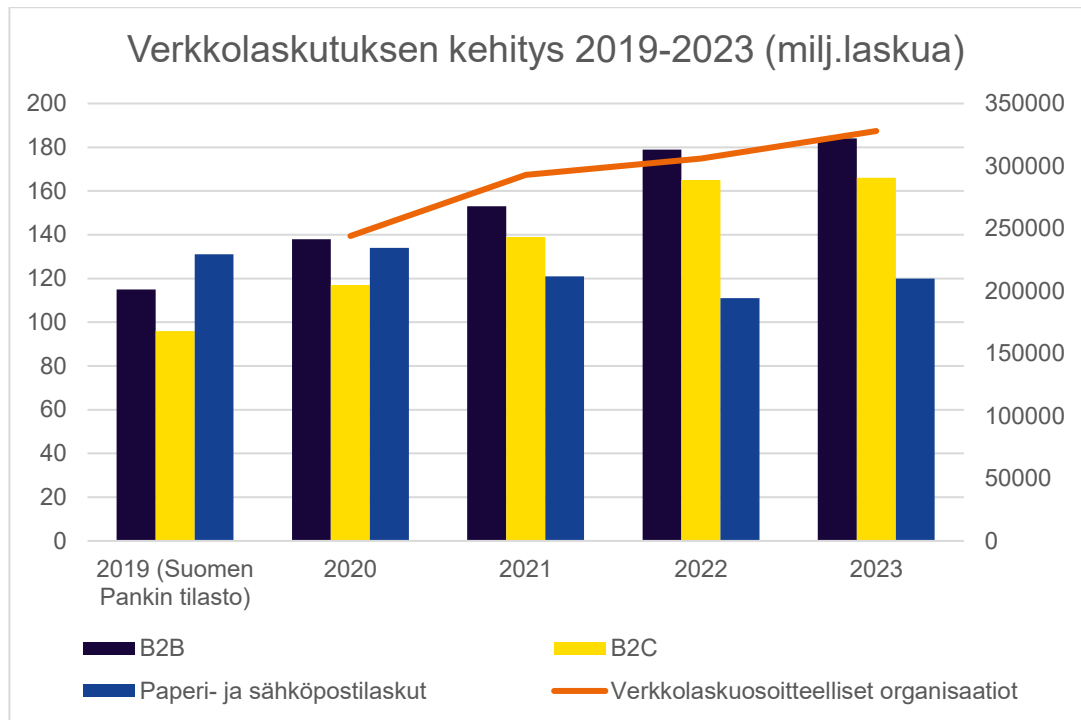
Valtiokonttori teki kyselyn kuntien ja kuntayhtymien verkkolaskun käyttöasteesta syyskuussa 2021. Kyselyyn vastasi kaikista kunnista noin 64 % ja kuntayhtymistä 68 %. Kyselyn perusteella kunnat ja kuntayhtymät käyttävät verkkolaskua vaihtelevasti. Kyselyn tulosten perusteella kuntien ostolaskuista keskimäärin 80 % oli verkkolaskuja ja kuntayhtymien ostolaskuista 83 % oli verkkolaskuja. Myyntilaskutuksessa verkkolaskujen keskimääräinen käyttöaste oli kunnissa vain 24 % ja kuntayhtymissä 31 %. Myyntilaskut sisältävät myös kuluttajille lähetettävät laskut, jotka vielä tällä hetkellä lähetetään usein paperisena. Myyntilaskujen huomattavasti pienempää verkkolaskuosuutta selittää muun muassa kertaluonteinen kuluttajalaskutus (esimerkiksi erilaiset luvat ja sairaalamaksut), jota ei voida nykyisillä välineillä sähköistää. Kunnilla ja kuntayhtymillä tulisi verkkolaskulain nojalla olla kyvykkyys vastaanottaa ja lähettää Eurooppa-normin mukaisia verkkolaskuja, näin ei kuitenkaan ole. Kaikilla kunnilla ei ole osaamista verkkolaskujen käyttöön, eivätkä ne käytä olemassa olevia palveluita.

Suomen Pankin keräämä verkkolaskuoperaattoridatan perusteella verkkolaskujen osuus näytti todellista suuremmalta tilastossa esiintyneiden raportointierojen vuoksi.

Hankkeessa tehty ensimmäinen analyysi osoitti, että 90 %:n tavoite oli 35–45 miljoonan myyntilaskun sähköistämisen päässä. TIEKE ry:n ylläpitämässä kansallisessa verkkolaskuosoitteistossa oli joulukuussa 2021 n. 269 000 yksittäistä organisaatiota.

3 Lopputilanne

Verkkolaskujen aktivointia on tehty eri foorumeissa ja viestintäkanavissa. Lisäksi kuluttajalaskutuksen sähköistäminen on ollut hankkeen keskiössä. Tilastojen mukaisesti voidaan todeta, että 2020–2023 vuosina on rakenteistettu eri kanavia hyödyntäen n. 95 miljoonaa myyntilaskua. B2B laskut ovat rakenteistuneet n. 46 miljoonan laskun edestä ja kuluttajalaskut n. 49 miljoonan laskun verran.

3.1 Operaattorikyselyt

Yrityksen digitalous -hankkeen alussa sovittiin Suomen Pankin kanssa operaattorikohtaisen laskutustietojen raportoinnin siirtämisestä Valtiokonttorille. Valtiokonttori on pyytänyt Verkkolaskufoorumin hyväksymänä vuosittaisia verkkolaskutilastoja verkkolaskuoperaattoreilta sekä saanut pankkien lukemat Suomen Pankilta.

Valtiokonttorin raportoimien tietojen mukaan hankkeen alkaessa verkkolaskujen määrä oli 255 miljoonaa laskua, joista yritysverkkolaskuja oli n. 138 miljoonaa laskua. Manuaalisten tositteiden, kuten sähköposti- ja paperilaskujen lukumäärä oli n. 134 miljoonaa laskua. Vuodesta 2020 alkaen Suomessa on sähköistetty 95 miljoonaa laskua, joista 46 miljoonaa laskua on organisaatioiden välisiä laskuja. Organisaatioiden välisessä laskutuksessa trendi alkaa tasaantumaan, tarkoittaen markkinan kylläntymistä. Verkkolaskujen käyttö on edelleen pienempää liikevaihdoltaan alle 100 000 €:n yrityksissä, mutta tarkastellessa transaktioita, näiden osuus kokonaisvolyymistä on huomattavan pieni.

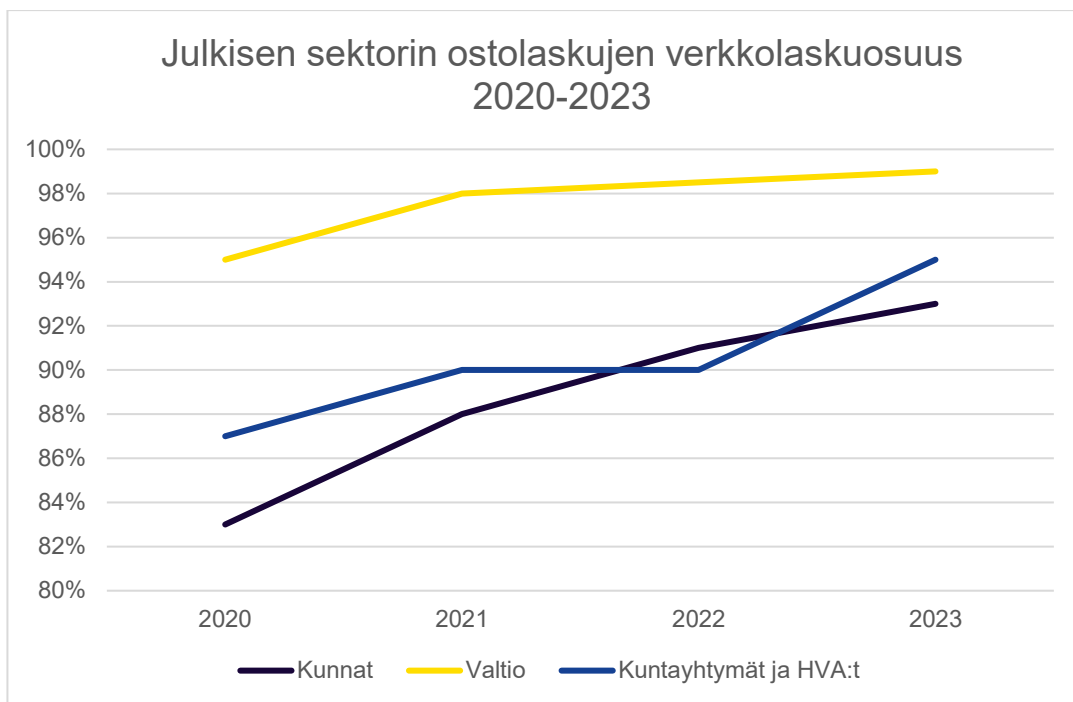
3.2 Julkinen sektori

3.2.1 Kunnat, kuntayhtymät ja hyvinvointialueet

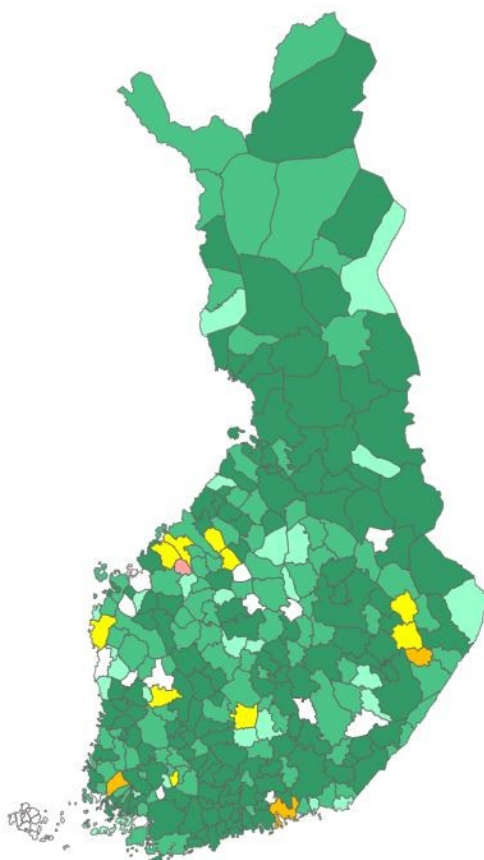
Yrityksen digitalous -hankkeessa kerättiin vuosilta 2020–2023 kuntien, kuntayhtymien/hyvinvointialueiden sekä valtion osto- ja myyntilaskujen lukumäärät sekä verkkolaskujen osuudet.

Verkkolaskujen osuus ostolaskujen määrästä on noussut n. 85 %:stä 94 %:än. Laskujen lukumäärässä tämä tarkoittaa n. 600 000 paperi- ja sähköpostilaskun muutosta verkkolaskuiksi. Käytettäessä Euroopan komission laskentatapaa, säästöä on muodostunut julkiselle sektorille yhteensä n. 5 miljoonaa euroa/vuosi. Lisäksi komission laskentatapa laskujen lähettäjän eduista osoittaa, että julkisen sektorin laskujen lähettäjille on muodostunut n. 3,1 miljoonan euron säästöt. Eli yhteensä neljän vuoden tilastojen valossa vuosittaista hyötyä yhteiskunnalle on muodostunut n. 8,1 miljoonaa euroa.

Yleisesti julkisen sektorin tilanne on ostolaskujen sähköistymisen osalta erinomainen. Kyselyn perusteella on kuitenkin todettava merkittävää hajontaa verkkolaskujen osuuksien osalta. Havainto koskee sekä myynti- että ostolaskuja. Kuntakyselyn tulokset osoittavat pienten, maaseutukuntien heikomman tilanteen verkkolaskujen vastaanotossa. Vaihteluväli ostolaskujen verkkolaskuosuuksissa on 22 %–100 %, kuitenkin ainoastaan kaksi kuntaa on alle 50 %:n osuudessa ja vain 31 kuntaa on alle 80 %:n osuudessa. Muutos vuodesta 2020 on merkittävä, koska 2020 96 kuntaa oli alle 80 %:n osuudessa ja 9 kuntaa alle 50 %:n osuudessa.

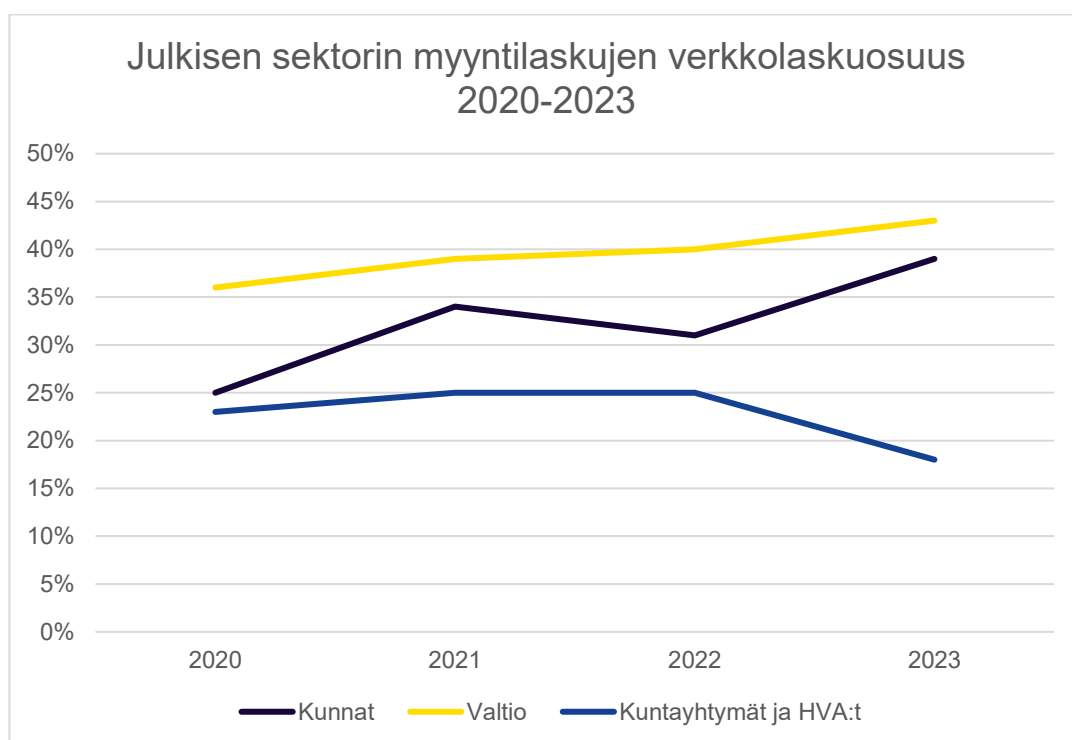
Ostolaskujen sähköistämistäaste Suomen kunnissa

Segmentti ● 20-39 ● 40-59 ● 60-69 ● 70-79 ● 80-89 ● 90-100

Myyntilaskujen osalta tilanne on heikompi. Myyntilaskujen sähköistymisaste on edelleen matala, vaikka nousua vuodesta 2020 on tapahtunut. Myyntilaskujen verkkolaskujen osuus on noussut 29 %:sta 32:een ja tarkoittaa 1,2 miljoonaa sähköistettyä laskua. Tästä huolimatta julkisella sektorilla on vielä n. 17 miljoonaa myyntilaskua sähköistettävänä. Yksittäisen myyntilaskun sähköistämisen hyöty on vähintään euron luokkaa tulostus- ja postikulujen osalta ja Euroopan komissio laskee verkkolaskun lähettäjän hyödyksi 5,28 euroa laskulta, joten suorat vaikutukset myyntilaskutuksen sähköistämisessä olisivat vähintään 17 miljoonaa euroa. Käytettäessä Euroopan komission laskemaa hyötyä lähettäjälle, myyntilaskutuksen sähköistämisen avulla voitaisiin saavuttaa jopa 88 miljoonan euron säästöt sekä monin paikoin parempi asiakaskokemus.

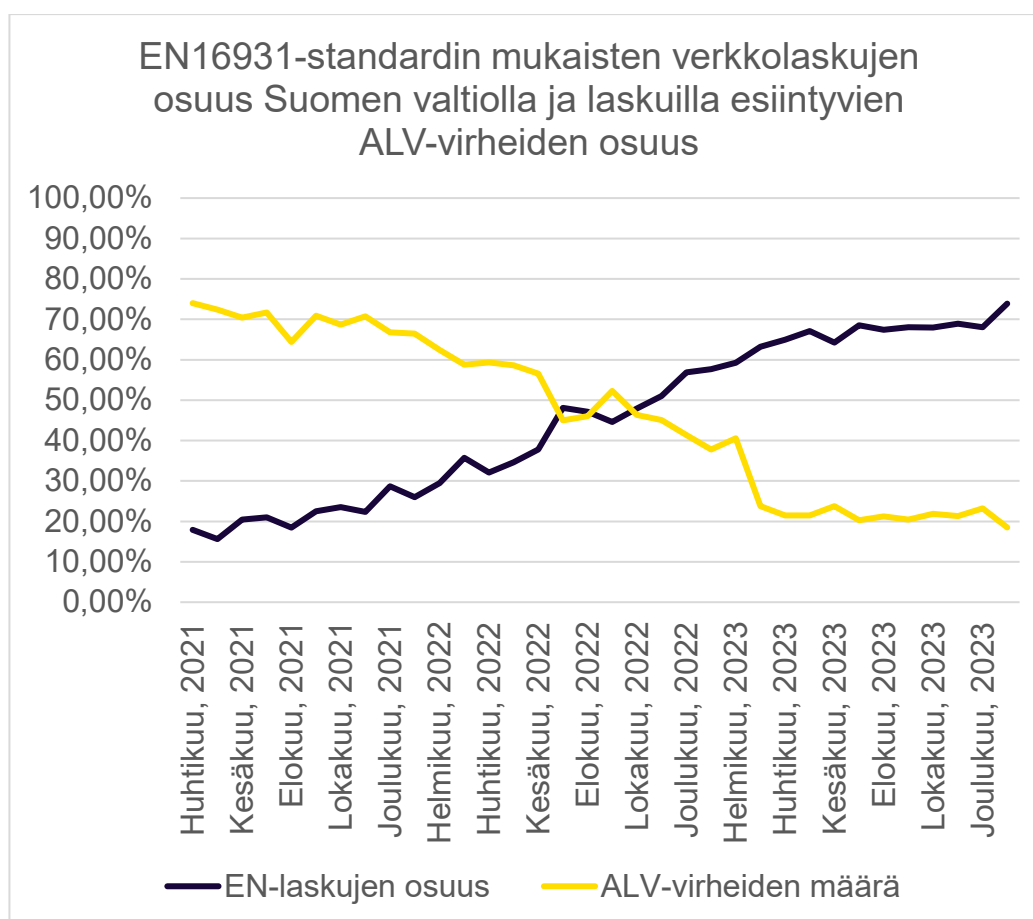
Myyntilaskutuksen tilannetta selittää 2023 voimaantullut muutokset hyvinvointialueista, jolloin valtaosan sote-palveluita käyttävien kuluttajien on täytynyt tilata e-lasku uudelleen.

3.2.2

Valtio

Valtion ostolaskujen tilanne on kehittynyt hyvin vähän, johtuen erittäin korkeasta verkkolaskuasteesta. Manuaalisista laskuista keskeisen osan muodostaa ulkomailta saapuvat laskut, joiden sähköistäminen on hankalaa. Euroopassa ja myös laajemmin maailmalla Peppol-laskujen odotetaan tuovan muutosta kansainvälisen laskutuksen haasteeseen. Valtion ostolaskujen osalta merkittävin muutos on EN16931-standardin mukaisten laskujen yleistyminen. Kehityskaari vuodesta 2021 vuoteen 2024 on merkittävä. Standardin mukaisten laskujen osuus on noussut koko laskumassasta alle 20 %:n osuudesta lähes 80 %:n osuuteen. Samalla laskujen tekniset sisältövirheet ovat vähentyneet samassa suhteessa ja näin merkittävästi parantanut laskuaineiston käsittelyä. Muutoksen takaa löytyy aktiivinen toimittajien aktivointi sekä tiedottaminen.

Valtion myyntilaskujen sähköistäminen etenee. Kasvua on ollut 7 % verran 2021–2023. Valtiolla on tehty kuitenkin toimenpiteitä kuluttajien aktivoimiseksi vuonna 2023, mutta vaikutukset eivät vielä tässä tilastossa näy. Perinteisemmän viestinnän lisäksi Verohallinto teki kahden pankin kanssa laskujen vastaanottoehdotuskokeilun, jonka avulla uusia e-laskutilaajia tuli merkittävä määrä. Kokeilun tuloksia on viestitty myös muihin valtion organisaatioihin ja laskun vastaanottoehdotuksen hyödyntäminen on suunnitteilla laajemmin, myös kuntasektorilla.

3.3

Verkkolaskuosoitteisto

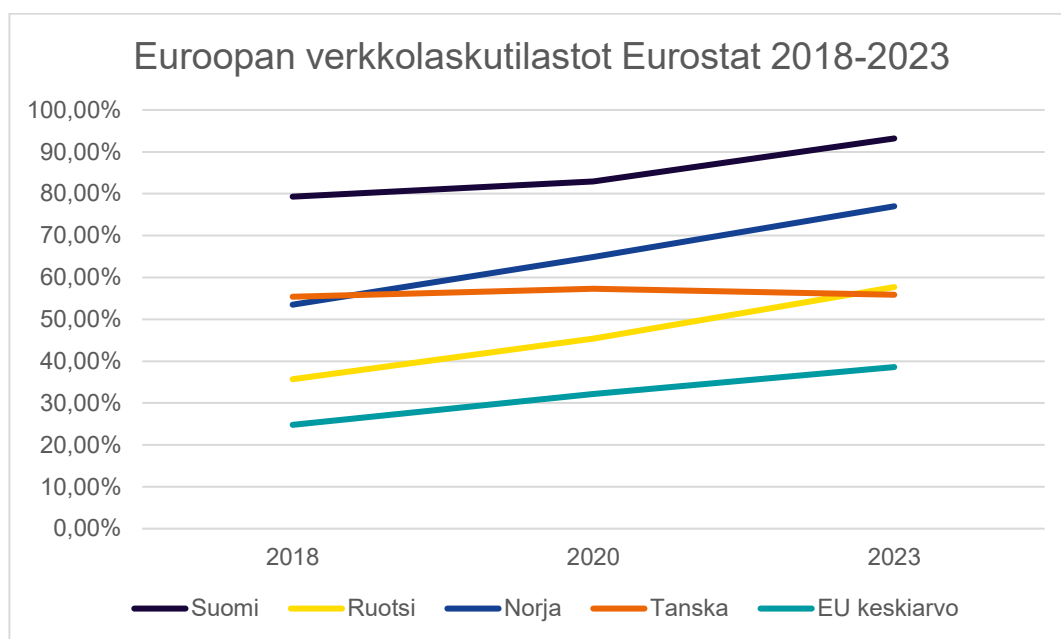
Verkkolaskuosoitteisto on Tieke ry:n ylläpitämä, verkkolaskuoperaattoreiden omistama rekisteri, johon ilmoitetaan organisaatioiden verkkolaskuosoitteet ja osoitteistosta laskuttaja voi tarkastaa vastaanottajan verkkolaskuosoitteen. Osoitteisto on verkkoselaimella ilmainen käyttää ja mahdollisuus on ostaa latausoikeuden, jolloin osoitteisto on mahdollista integroida asiakastietojärjestelmään.

Verkkolaskuosoitteisto osoittaa näin ollen tarkasti organisaatioiden kyvykkyydet lähettää ja vastaanottaa verkkolaskuja. Verkkolaskuosoitteisto on ladattu hankkeen tarpeisiin neljänä eri vuotena, joten osoitteiston organisaatioiden määrä kuvaa hyvin hankkeen aikana tapahtunutta verkkolaskukyvykkyyksien kehitystä. Hankkeen alkaessa osoitteistossa oli n. 244 000 organisaatiota ja maaliskuussa 2024 osoitteistossa oli n. 328 000 organisaatiota. Hankkeen aikana verkkolaskukyvykkyydet ovat parantuneet n. 34 %.

3.4 Eurostat

Vahvaa verkkolaskutuksen kehitystä kuvaa myös Eurostat-tilasto, jonka mukaisesti Suomi on verkkolaskutuksessa ylivoimainen pohjoismaa ja Euroopassa ainoastaan Italian perässä. Italiassa on käytössä lainsäädännöllä pakotettu verkkolaskupakko. Eurostatin mukaan Suomessa on 93,2 %:n penetraatio ja esimerkiksi EU:n keskiarvo on 38,6 %.

3.5 Deloitte tuottama verkkolaskuanalyysi

Verkkolaskutilastoista voidaan laskea luotettavasti Suomen kokonaisverkkoaste, sisältäen B2B, B2G ja B2C laskut. Ongelma on, ettei sähköposti- ja paperilaskuista voi eritellä luotettavasti B2B, B2G ja B2C laskuja. Näin ollen B2B laskujen osuus täytyy laskea matemaattisin mallein. Tähän työhön tilattiin Deloitte Consulting Oy:ltä analyysi, jossa luotiin matemaattinen kaava kuntien avointa verkkolaskudataa ja operaattorikohtaista verkkolaskuaineistoa hyödyntäen. Analyysin pohjalta voitiin päätellä, että sähköposti- ja paperilaskujen osuus on ennakoitua enemmän kuluttajalaskutusta. Verkkolaskuanalyysi osoitti B2B-laskujen verkkolaskuosuudeksi yli 90 % jo 2022 aineiston perusteella.

Verkkolaskuanalyysiä jatkettiin myös kartoittamaan toimialat, joissa verkkolaskun käyttö on vähäisempää ja yritysten lukumäärä on suuri. Analyysi osoitti yritysten lukumäärällä suhteutettuna merkityksellisimmät toimialat verkkolaskukyvyyden kasvattamiseksi. Merkittävimmät toimialat kontaktoitiin ja luotiin toimialojen toimintatavoista ymmärrystä. Merkittävin osa verkkolaskuosoitteiston ulkopuolisista yrityksistä on elinkeinonharjoittajia ja keskeisimmät toimialat ovat kuluttajapainotteisia, kuten kauneudenhoitoala sekä taksiala. Näiden toimialojen alhaista verkkolaskun käyttöastetta selittää alan käytänteet käteis- ja korttimaksamisen osalta. Asiakaslaskutusta ei käytännössä ole. Lisäksi ostolaskut

käsitellään usein henkilökohtaisen verkkopankin kautta, jolloin mahdolliset sähköiset laskut olisivat kuluttajan e-laskuja.

4 Lopputulokset

Verkkolaskutavoite on täytynyt jo 2022. Deloitte Consulting Oy:n tuottama analyysi osoitti tilastollisin menetelmin, että B2B-laskutuksen osuus oli yli 90 %. Tätä tukee myös verkkolaskuosoitteistoon tehty analyysi, jonka perusteella voidaan arvioida, että organisaatioiden välinen verkkolaskutus on pääasiallinen toimintatapa. Lisäksi Tilastokeskuksen tuottama Eurostat-raportti osoittaa Suomen olevan ensimmäinen maa Euroopassa, joka on saavuttanut yli 90 %:n kattavuuden ilman täysin pakottavaa lainsäädäntöä. Myös hankkeen alussa asetettu tavoite 35–45 miljoonan B2B-verkkolaskun lisäämisestä on toteutunut, muutoksen ollessa 46 miljoonaa verkkolaskua lähtötilanteeseen verrattuna.

Hankkeen aikana on sähköistynyt lähtötilanteeseen nähden n. 95 miljoonaa laskua. Tämä sähköistyminen tarkoittaa suorien transaktiokulujen vähenemistä vähintään 95 000 000 euroa. Huomioiden pelkästään B2B-verkkolaskujen muutoksen, on hyötyä muodostunut yhteiskunnalle yhteensä 629¹ miljoonaa euroa vuoden 2020 tilanteeseen peilaten. Lisäksi kuluttajalaskutuksen sähköistyminen on tuonut laskujen lähettäjiä yhteensä 259 miljoonan euron säästöt. Verkkolaskutuksella on luotu yhteiskunnalle pysyvää vuosittaista hyötyä yhteensä 888 miljoonan euron edestä verratessa vuosia 2020 ja 2023.

¹ Laskutusprosessin automatisoinnista saatavien määrällisten etujen arvioidaan olevan noin 5,28 euroa laadittua sähköistä laskua kohti ja 8,4 euroa vastaanotettua sähköistä laskua kohti, kun otetaan huomioon 46 euron työvoimakustannukset tunnissa. Preparatory study on the effects of the Directive 2014/55/EU on electronic invoicing in public procurement, Euroopan komissio, sisämarkkinoiden, teollisuuden, yrittäjyyden ja pk-yritystoiminnan pääosasto, Ciciriello, C., Gray, E., Euroopan unionin julkaisutoimisto, 2024, <https://data.europa.eu/doi/10.2873/27631>

**Yrityksen
digitalous**

www.yrityksendigitalous.fi

Euroopan unionin rahoittama –
NextGenerationEU